

דברי תורה

מאת נ"ק מרן אדמו"ר שליט"א שנאמרו בסעודה שלישית פרשת ויחי תשע"ה לפ"ק

בשבת התוועדות לתלמידי ישיבתינו הקי
יוצא לאור ע"י מכון מעדני מלך וויען - גליון תתל"ט

ועל דרך זה פירש באהל יעקב (ר"פ נח) הכתוב, טוב לשמוע גערת חכם מאיש שומע שיר כסילים (קהלת ז-ה), כי איש צדיק תמים שאינו מכיר בתאות העולם הזה והבליו, קשה שיתקבלו דבריו כאשר מוכיח אחרים, כי יאמרו לו שאינו יודע בתענוגי ונעימות העולם, וגודל אש היצר לתאוות העולם. אבל האיש היודע בטוב העולם, ואפילו הכי מכיר את חשיבות תורה ומצותיה, ועוזב הכל עבור עבודת קונו. ומכל שכן כאשר הוא עצמו היה כבר שקוע בהבלי עולם, ועוזב את הכל כדי להתעלות בתורה ועבודה, הוא יכול להוכיח במישור את רשעי ארץ. וזהו שאמר טוב לשמוע גערת חכם, מאיש כזה ששומע, היינו יודע ומבין, שיר כסילים ע"כ.

ולכן אמר במעלתו של יששכר עמוד התורה, יששכר חמור גרם, חמור בעל עצמות, סובל עול התורה כחמור שמטעינין אותו משא כבד. ואין זה מצד שהוא שרוי בעניות, ואי אפשר לו להתענג בתענוגי עולם, ואינו מבין נעימות העולם הזה, על כן אמר עליו שלא כן הוא, אלא יששכר חמור גרם, עתיר בנכסין (תרגום אונקלוס), וירא מנוחה כי טוב, ראה לחלקו ארץ מבורכת וטובה להוציא פירות, והוא גם מכיר איך מנוחה היא דבר טוב, והוא רואה בלבו איך הארץ היא נעמה, ואף על פי כן הוא עוזב את הכל, ויט שכמו לסבול עול תורה, וכל עניני עולם אינם תופסים אצלו מקום נגד מעלת יקרת התורה.

והוא מטעם כי ענינו לנוכח יביטו, שהעולם הזה הוא עולם עובר, וחיי עולם הבא המה חיים נצחיים לעדי עד, ורק

יששכר חמור גרם רובץ בין המשפתיים, וירא מנוחה כי טוב ואת הארץ כי נעמה, ויט שכמו לסבול, ויהי למס עובד (מט-ב). וברש"י יששכר חמור גרם, חמור בעל עצמות, סובל עול תורה כחמור חזק שמטעינין אותו משא כבד. רובץ בין המשפתיים, כחמור המהלך ביום ובלילה ואין לו לינה בבית, וכשהוא רוצה לנוח רובץ בין התחומין, בתחומי העיירות שהוליך שם פרקמטיא. למס עובד, לפסוק להם הוראות של תורה וסדרי עיבורין וכו' ע"כ. ויש להבין כיון שיעקר ברכתו של יששכר הוא בקניני תורה, למה הפסיק באמצע וירא מנוחה כי טוב ואת הארץ כי נעמה, שזה אינו מברכות התורה, ואדרבה דרכה של תורה היא היפוך המנוחה, ובתורה אתה עמל.

ונראה כי לפעמים יתכן שיעלה על הדעת, כי מי שיושב באהלה של תורה, וממית עצמו עליה, הרי זה בשביל שאין לו השגה בטוב העולם הזה, ואינו יודע מה מתרחש בחוץ, על כן תורתו היא אומנותו. אבל באמת לא כן הוא, אלא חכמי ישראל ידעו בטוב ונועם העולם, והיו יכולים להשתלם בחכמתם להגיע למעלות רבות בעניני עולם הזה, ואף על פי כן הם בוחרים בעמל התורה, כי נחמדה להם התורה מזהב ומפז, ומתוקה מדבש ונופת צופים, וכמו שכתוב באור החיים (דברים כו-ג) ושמתח בכל הטוב, אין טוב אלא תורה (אבות ו-ג), שאם היו בני אדם מרגישיין במתיקות ועריבות טוב התורה, היו משתגעים ומתלהטים אחריה, ולא יחשב בעיניהם מלא עולם כסף וזהב למאומה ע"ש.

קול רנה וישועה באהלי צדיקים

ברגשי גיל ושמחה ומתוך שבח והודי' להשי"ת, הננו מגישים מעומקא דליבא, ברכת מזל טבא וגדיא יאה, קדם עטרת ראשנו

~ כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א ~

לרגל השמחה השרויה במעון קדשו בהולדת הנין למזל טוב

בן לנכדו הרב אברהם ברוך באב"ד שליט"א חתן הרה"ג רבי אהרן ישעי' ראזנער שליט"א דומ"ץ סאמבאטהעלי - וראה"כ דקהלתינו הקי' בוומסב"ג
הא רעווא שיזכה לשובע שמחות ורב תענוג ונחת דקדושה מכל יו"ח מתוך בריות גופא ונהורא מעליא עד ביאת גוא"צ בב"א.

יום, ובתפלת אהבה רבה, ובתפלת שמונה עשרה בברכת אתה חונן. וכמו שפירשו שמעתא בעי צילותא (מגילה כח:), שלהשגת התורה צריכין תפלה צלותא ובעותא. ותפלה נקראת עבודה, כמו שדרשו (תענית ב.) ולעבדו בכל לבבכם (דברים יא-ג), איזהו עבודה שבלב הוי אומר זו תפלה ע"כ. וזהו שאמרו על יששכר ויט שכמו לסבול, עול התורה, ויהי למס 'עובד', שהתעצם בעבודת התפלה לזכות לכתרה של תורה, להיות למס להורות הוראה בישראל.

*

ולאבין גודל כח התפלה, מבואר בגמרא (ברכות כח:) כשחלה רבי יוחנן בן זכאי נכנסו תלמידיו לבקרו, כיון שראה אותם התחיל לבכות, אמרו לו תלמידיו, נר ישראל עמוד הימיני פטיש החזק מפני מה אתה בוכה, אמר להם אילו לפני מלך בשר ודם היו מוליכין אותי שהיום כאן ומחר בקבר וכו', הייתי בוכה, עכשיו שמוליכין אותי לפני מלך המלכים וכו'. ולא עוד אלא שיש לפני שני דרכים, אחת של גן עדן ואחת של גיהנום, ואיני יודע באיזו מוליכים אותי, ולא אבכה וכו'. בשעת פטירתו אמר להם פנו כלים מפני הטומאה [טומאת אהל המת בכל הבית], והכינו כסא לחזקיהו מלך יהודה שבא [אליו ללוותין] ע"כ. ויש להבין למה בא חזקיהו מלך יהודה דייקא בעת מיתתו.

ונראה דאיתא בגמרא (שם י.) בהא דכתיב (ישעיה לח-א) בימים ההם חלה חזקיהו למות ויבא אליו ישעיהו בן אמוץ הנביא, ויאמר אליו כה אמר ה' צו לביתך כי מת אתה ולא תחיה וגו'. מאי כי מת אתה ולא תחיה, מת אתה בעולם הזה, ולא תחיה לעולם הבא וכו'. אמר לו בן אמוץ כלה נבואתך וצא, כך מקובלני מבית אבי אבא [דוד], שראה את המלאך וחרבו שלופה בידו בסוף ספר שמואל (ב-כד), ולא מנע עצמו מן הרחמים], אפילו חרב חדה מונחת על צוארו של אדם אל ימנע עצמו מן הרחמים ע"כ. מיד ויסב חזקיהו פניו אל הקיר ויתפלל אל ה', אמר ריש לקיש מקירות לבו ע"ש. וכתיב אחר זה, כה אמר ה' וגו', הנני יוסיף על ימיך חמש עשרה שנה (לח-ב). הרי לנו גודל כח התפלה, שגם אחר גזירה מפי ה', ונמסרה כבר מנביא, אף על פי כן אל ימנע מתפלה, וסופו היה שביטל חזקיהו הגזירה על ידי שהתפלל מקירות לבו.

ולכן כאשר רבי יוחנן בן זכאי חלה, עד שנתייאש כבר מחיותו, וישב ובכה על מצבו, ואמר פנו הכלים מפני הטומאה, נתגלה אליו יחזקיהו מלך יהודה, באמרו תסתכל ותתבונן עלי, שגם אני הייתי במצב כזה, ואף על פי כן לא נתייאשתי מהחיים, כי גם כאשר החרב מונחת כבר על האדם אל ימנע מן הרחמים, וראה איך נתקבלה התפלה שהוסיפו לי שנות חיים, וממנו ימצא חיוזק ועידוד להתאמץ יותר בתפלתו.

חיי העולם הזה (אבות ד-יז), ומי יחליף עולם עומד של הנאה עצומה, נגד עולם עובר של הנאה פשוטה. והנה חיי העולם הזה הם חיים של עמל, וכמו שנאמר אדם לעמל יולד (איוב ה-ז), וחיי עולם הבא הם חיים של שבת ומנוחה לחיי עולמים. וזהו 'יירא מנוחה כי טוב', הוא רואה את חיי העולם הבא שהם ימי מנוחה, שזהו הטוב האמיתי, 'זאת הארץ', חיי עולם, הם רק 'עמלה', נעימים ומתוקים לפי שעה, שמתיקותה עוברת, ומה לו היום מהתענוג של חטא שהיה לו לפני חודש או שנה, ולכן 'יט שכמו לסבול', כדאי הוא לו העמל בתורה, עבור שיזכה לקנינים נצחיים.

*

ואמר ויט שכמו לסבול ויהי למס עובד. ונראה דאיתא בגמרא (חגיגה ט:) מאי דכתיב (מלאכי ג-יח) ושבתם וראיתם בין צדיק לרשע, בין עובד אלקים לאשר לא עבדו, ופריך היינו צדיק היינו עובד אלקים [מי הוא צדיק ומי הוא עובד אלקים, הלא אחד הוא], היינו רשע היינו אשר לא עבדו. אמר ליה עבדו ולא עבדו תרויהו צדיקי גמורי נינהו, ואינו דומה שונה פרקו מאה פעמים לשונה פרקו מאה ואחד [אף על פי ששניהן צדיקים לא עבדוהו בשוה, שזה עבדו יותר], אמר ליה ומשום חד זימנא קרי ליה לא עבדו, אמר ליה אין, צא ולמד משוק של חמרין, עשרה פרסי בוזא, חד עשר פרסי בתרי זוזי [ישכיר לך אדם חמורו בוזו אחד, שכבר נהגו כן, ואם תאמר לו לילך פרסה יותר, ישאלך שני זוזים] ע"כ.

ובלקוטי אמרים להתניא (פרק ט"ו) ביאר, משום שבימיהם היה הרגילות לשנות כל פרק מאה פעמים, כדאיתא התם בגמרא משל משוק של חמרין שנשכרים לעשר פרסי בוזא, ולאחד עשר פרסי בתרי זוזי מפני שהוא יותר מרגילותם. ולכן זאת הפעם המאה ואחת היתרה על הרגילות שהורגל מנעוריו, שקולה כנגד כולן, ועולה על גביהן ביתר שאת ויתר עז להיות נקרא עובד אלקים, מפני שכדי לשנות טבע הרגילות צריך לעורר את האהבה לה' על ידי שמתבונן בגדולת ה' במוחו וכו' ע"ש.

ולכן רימו ביששכר שקיבל על עצמו עול תורה, ויהי לי'מס' עובד, גם כאשר שנה את פרקו מאה פעמים כמספר מ"ס היה 'עובד', שלמד יותר מרגילותו עד שהגיע להיות עליו תואר 'עובד' אלקים. וזהו העיקר של 'עבודת' ה', לצאת להלאה מגבולו. ובמה שלומד יותר מהשעות הקצובות בשיבה כל יום, וכן מה שלומד שעות רצופות בלי הפסק בנתיים, ועולה לו זאת בכבידות, על זה מגיע לו להיות קרוי 'עובד אלקים'.

*

גם נרמז בו, דכדי להצליח בתורה צריכין להפיל הרבה תחנה ובקשה שיזכה להשגת התורה, הן בברכות התורה בכל

בצלוחתא ובעותא למעלה מדרכי הטבע. ועל כן עיר שכם מתאימה להנתן ליוסף דייקא, אשר שניהם השיג בכח התפלה. וזהו ואני נתתי לך שכם אחד על אחיך, לך דייקא, כי גם זאת לקחתי מיד האמורי בחרבי ובקשתי, בצלותי ובעותי, ועל ידה השגתי גם אותך וזרעך בתפלותי, ועל כן הם זה לעומת זה.

*

והנה פרשה זו סתומה, לפי שכיון שנפטר יעקב אבינו נסתמו עיניהם ולבם של ישראל מצרת השיעבוד (רש"י מז-כח). והקשו המפרשים הא צרת השיעבוד היתה רק אחר שמת יוסף וכל אחיו וכל הדור ההוא (שמות א-ו), אשר זאת היתה יותר מחמשים שנה אחר פטירתו של יעקב. ועוד יש לדקדק במה שאמר עיניהם ולבם של ישראל, שלכאורה נראה כמיותר.

אך הכוונה היא, כי ירידת ישראל למצרים היתה שיעבוד 'הגוף' של חומר ולבנים, וגם שיעבוד 'נשמתם' של ישראל, לדור בערות הארץ בין מצריים שטופי זמה. ולכן יעקב אבינו עוד קודם ירידתו למצרים, את יהודה שלח לפניו אל יוסף להורות לפניו וגו' (מז-כח), וברש"י לתקן לו בית תלמוד שמשם תצא הוראה (ב"ר צה-ג). כי בראתי יצר הרע בראתי לו תורה תבלין (קידושין ל), ואין מחשבת עריות מתגברת אלא בלב פנוי מן החכמה (רמב"ם ה' איסורי ביאה כב-כא), ויעקב אבינו זקן ויושב בישיבה היה שנאמר (מח-ז) ועיני ישראל כבדו מזוקן (יומא כח), ובכח תורתו היה שומר על זרעו שלא יתורו אחרי לבבם ואחרי עיניהם מלהכשל. אך כשנפטר יעקב אבינו אז נסתמו עיניהם ולבם של ישראל, דאס אידישע אויג און דאס אידישע הארץ, נסתם מהם מצרת השיעבוד, שהתחיל אז השיעבוד של נשמתם, ותמלא הארץ אותם (שמות א-ז), שנתמלאו בתי טרטיאות ובתי קרקיסאות מהם (ילקוט קסב).

וביתר ביאור יש לומר, ומתחלה נבאר מה שאמר הכתוב, וירא ישראל את בני יוסף ויאמר מי אלה, ויאמר יוסף אל אביו בני הם אשר נתן לי אלקים בזה, ויאמר קחם נא אלי ואברכם, ועיני ישראל כבדו מזוקן לא יוכל לראות, ויגש אותם אליו (מח-ח). ויש לומר המשך הדברים, ובפרט לפי דרשתם שהיה זקן ויושב בישיבה דכתיב ועיני ישראל כבדו מזוקן, וכי בשביל התמדתו בתורה כהתה עינו. אמנם הכוונה היא, כי האדם המגושם כאשר רואה איזה דבר, מיד נמשך לבו לחמדה ותאוה, מה יוכל ליהנות מאותו דבר, וכמאמרם העין רואה והלב חומד וכלי מעשה גומרין (רש"י במדבר טו-לט), וגמירי דאין יצר הרע שולט אלא במה שענינו רואות (סוטה ח). לא כן הצדיק העובד את ה', הוא רואה בכל דבר שורש הרוחני הטמונה בו, דוגמת מה שאמר הכתוב (ישעיה מ-כו) שאו מרום עיניכם וראו מי ברא אלה וגו', ואומר (תהלים ח-ד) כי אראה שמיך מעשה אצבעותיך ירח וכוכבים אשר כוננת, מה אנוש כי תזכרנו וגו'. ויסופר על הרה"ק בעל התניא זי"ע שאמר סמוך לפטירתו,

*

ומצינו בפרשתנו שאמר יעקב ליוסף, ואני נתתי לך שכם אחד על אחיך, אשר לקחתי מיד האמרי בחרבי ובקשתי (מח-כב). וברש"י שכם ממש, היא תהיה לך חלק אחד יתירה על אחיך. בחרבי ובקשתי, כשהרגו שמעון ולוי את אנשי שכם נתכנסו כל סביבותיהם להזדווג להם, וחגר יעקב כלי מלחמה כנגדן (ב"ר פ-י). בחרבי ובקשתי, בתרגום בצלותי ובעותי ע"כ. ויש להבין למה הדגיש יעקב לספר זאת כעת ליעקב, שלקחת שכם מיד האמורי היתה בכח תפלתו ובקשתו, דלכאורה אין בהודעה זו שום קשר עם נתינתו את שכם ליוסף. ונראה כי נצחון של יעקב שלחם בעיר שכם, היה שלא כדרך הטבע, שיעקב עם אנשים מתי מספר יוכלו לכבוש את העיר, אלא בכח תפלתו הראה ה' לפניו נסים שלא כדרך הטבע, ולקח את שכם מיד האמורי בצלותי ובעותי, וכמו שכבש אברהם את חמשת המלכים שלא כדרך הטבע. ודבר זה נתן חיזוק רב ליעקב אבינו על גודל כח התפלה, שראה בעיני בשר ישועת ה' על ידי תפלתו.

והנה כאשר נלקח יוסף מאת יעקב אבינו, כתיב ויקומו כל בניו וכל בנותיו לנחמו, וימאן להתנחם (לז-לה). וברש"י שאין אדם מקבל תנחומין על החי (ב"ר עח-טז) ע"כ. ואם כן הגם שמתחלה אמר יעקב חיה רעה אכלתהו טרף טרף יוסף, מכל מקום אחר שראה שאינו מקבל תנחומין, הכיר כבר יעקב שיוסף חי, והתאבל על בנו ימים רבים על מה שנעשה עמו. ומאז הרבה יעקב להתפלל על יוסף שישאר ביהדותו וקדושתו בכל מקום שהוא נמצא בו. ותפלותיו החמות של יעקב, פעל ועשה רושם על יוסף לסייעו ולחזקו בכל מצביו שנשאר בקדושתו.

וכאשר בא יוסף לידי נסיון באשת פוטיפר, ויהי כהיום הזה ויבא הביתה לעשות מלאכתו (לט-לא), נראית לו דמות דיוקנו של אביו 'בחלון' (סוטה לו). והיינו כח התפלות של יעקב שמתפלל עליו, וכמו שאמרו (ברכות לא): לעולם יתפלל אדם בבית שיש בו חלונות שנאמר (דניאל ו-יא) וכוין פתיחן ליה ע"ש. וזהו שאמר יעקב, ראה פניך לא פללתי, והנה הראה אותי אלקים גם את זרעך (מח-יא). והיינו כי עשרה לשונות נקרא תפלה, ואלו הן וכו' פילול, דכתיב (תהלים קו-ל) ויעמוד פנחס ויפלל (דב"ר ב-א). והיינו שאמר ליוסף, הרבה תפלות שפכתי עבור זה יותר מעשרים שנה לראות את פניך בקדושה, ולא חשבתי שפעלתי בתפלתי לראותך עוד עומד חי בצדקתך, וראה פניך לא 'פללתי', שהתפלות שלי עשו רושם למעלה. אבל כעת אני רואה עד כמה גדול כח התפלה, אשר הראה אותי אלקים גם את זרעך, שפעל תפלתי גם על בניך, אשר אפרים ומנשה כראובן ושמעון יהיו לי.

והאומין בכח התפלה יותר מעשרים שנה, שלא ראה פירות ממנה, לקח יעקב ממה שראה איך כבש את שכם

שא נא לפשע עבדי אלקי אביך (ג-טו). וברש"י שינו בדבר מפני השלום, כי לא צוה יעקב כן, שלא נחשד יוסף בעיניו (יבמות סה:; ב"ר ק-ה) ע"כ. ואכתי תקשה שיאמרו שבטי י-ה שקר גמור, ולתלות עוד הדבר באביהם יעקב שחשד את יוסף, במקום שלא חשדו כלל.

ויש לומר כי מצינו ביעקב קודם פטירתו שקרא לבניו ואמר להם, הקבצו ושמעו בני יעקב, ושמעו אל ישראל, אביכם (מט-ב). התחיל ביעקב וסיים בישראל. והענין הוא, כי מתחלת לידתו כתיב ויקרא שמו יעקב (כה-כו), ובהיותו כבן מאה שנה נשתנה שמו לישראל, לא יעקב יאמר עוד שמך כי אם ישראל כי שרית עם אלקים ועם אנשים ותוכל (לב-ט), כי אז בא לשלימותו האמיתית, שזהו בחינת שר. והיינו כי מי שלא תיקן את עצמו הוא 'עבד' להחומר שלו, שהוא נכנע תחת תאות גופו, ועושה כל מה שהגוף חומד. ואיזהו גבור, הכובש את יצרו (אבות ד-א), ששולט על עצמו להתגבר על יצרו, וזהו בחינת 'שר'.

אמנם לפעמים האדם הוא שר על עצמו רק בנוגע לעניני שמים, אבל בין אדם לחבירו נשאר במדותיו הגסות, ושם נשאר עדיין עבד ליצרו ותאוות גופו. לא כן יעקב אבינו בחיר האבות, השתלם עצמו הן בין אדם למקום והן בין אדם לחבירו, כי שרית עם אלקים ועם אנשים, ולכן זכה לתואר 'ישראל'. וזהו שהדריך יעקב את בניו לפני מותו ואמר להם, הקבצו ושמעו בני יעקב, עדיין אתם בני יעקב, אבל שמעו אל ישראל, אביכם, תתבוננו ותשתדלו להגיע למדריגת אביכם שהוא קרוי ישראל, כי שרית עם אלקים ועם אנשים, שתתאמצו להיות שר על עצמיכם, הן בדברים הנוגעים אל אלקים והן בדברים הנוגעים לאנשים.

ולכן כאשר רצו לעורר את יוסף להיות שר ושליט על עצמו, שלא יפתה אותו יצרו לנקום מהם את הרעה אשר גמלו אותו, הודיעו ליוסף, אביך צוה לפני מותו לאמור, כה תאמרו ליוסף אנא שא נא פשע אחיך וחסאתם כי רעה גמלוך, ואין בזה שקר, כי הלא צוה להם שישתדלו להגיע למדריגת 'ישראל', להיות שר עם אלקים ואנשים, אלא 'שינו בדבר' מפני השלום, שיעקב לא התייחס ליוסף דייקא, אלא הורה לכולם באופן כללי להתנהג במדות טובות.

שאינו רואה עוד שום דבר גשמי, אלא הניצוץ אלקי המחיה את הדבר. ולמדריגה זו זכה יעקב אבינו, ועיני ישראל כבדו מזוקן לא יוכל לראות, היינו שכהתה עינו מלראות דברים גשמיים, אלא ראה רק חלקי הרוחניים שבכל דבר, וכל זה בא אליו 'מזוקן', ממה שהיה זקן ויושב בישיבה.

אמנם כאשר באו לפניו אפרים ומנשה לפני פטירתו, 'יורא ישראל את בני יוסף', ותמה יעקב על עצמו איך יתכן שענינו רואות דברים גשמיים, 'ויאמר מי אלה', איך הגיעו למעלה רמה כזו שאני יכול לראותם. והשיב לו יוסף 'בני הם אשר נתן לי אלקים בזה', הם ילדו במצרים ערות הארץ, כמה מסירת נפש עלתה לי שאוכל להולידם בקדושה, וכמה נסיונות עברו עליהם שיוכלו להשאיר בקדושתם, ולכן שורה עליהם אור גדול, שהפכו החומר שלהם לצורה, ועבור זה אתה רואה אותם. 'ויאמר קחם נא אלי ואברכם', ראויים המה לברכה מיוחדת, שלא זכו לזה שאר נכדיו שלא עברו עליהם נסיונות כאלו. - וזהו שהודיע לנו הכתוב במה שפרשה זו סתומה, דכיון שנפטר יעקב אבינו נסתמו 'עיניהם ולבם של ישראל' מצרת השיעבוד, לא היה להם עוד עינים קדושות כאלו, והרהורא דלבא הבאות מעין רואה, לא היה להם עוד כמו בימי יעקב, ובוזה הותחל צרת שיעבוד נשמתם במצרים.

*

וכמו כן נחוץ מאוד בימי הבחורות לעבוד על מדותיו, אשר עיר פרא אדם יולד, מושחת במדות של קנאה ושנאה נקימה ונטירה וכו', והיא מהעבודות קשות שבמקדש לשרש כל זאת מגופו, להיות לא רק טוב לשמים אלא גם טוב לבריות, להתאמץ באהבת חברים, ולקיים כפשוטו ואהבת לרעך כמוך. ופרשה זו היא מוסר השכל לכולנו, להתבונן איך התנהג יוסף עם אחיו שרצו להורגו, ובסופו מכרוהו למצרים להיות שם עבד עולם, ואף על פי כן לא השיב להם רעה, אלא כלכל אותם ואת טפם, וינחם אותם וידבר על לבם (ג-ב), ועקר מלבו כל סוג של שנאה ונקימה ונטירה.

ומצינו שהאחים חששו אחר פטירת יעקב שהשב ישיב להם את כל הרעה אשר גמלו אותו, ואמר הכתוב, ויצו אל יוסף לאמור, אביך צוה לפני מותו לאמור, כה תאמרו ליוסף אנא שא נא פשע אחיך וחסאתם כי רעה גמלוך, ועתה

<p>נתגב ע"י יידיש מוה"ר ר' יעקב דוב גרינוואלד הי"ו לרגל השמחה השרויה במעונ כתולדת בני למול טוב</p>	<p>נתגב ע"י יידיש מוה"ר ר' ישעי' אליעזר לאקס הי"ו לרגל השמחה השרויה במעונ באידוסי בני החתן משה שמואל נ"י למול טוב</p>	<p>אקרא למאהבי המה יבדוני כרוב שבח והודי להשי"ת על כל הטוב שגמלני שהחינו וקימנו והגיענו לזמן הזה הנני בזה להזמין את כל חבירי וידידי ואנ"ש לבא וליקח חבל בשמחתי אצל</p> <p>השלום זכר</p> <p>לרגל בני בכורי הנולד לי למול טוב שיתקיים בשב"ק פ' שמות הבעל"ט בביהמ"ד קהל בית אשר סאמבאטהעלי אצל הבאטע של חו"י כ"ק מורן אדמו"ר שליט"א ואי"ה ביום שמחתכם אנמול לכם כנמולכם הטוב אברהם ברוך באב"ד בן הרה"ג רבי הענף הענף שליט"א חתן הרה"ג רבי אהרן ישעי' ראונער שליט"א דומ"ץ סאמבאטהעלי הרוצה לגדב להוצאת הגליון יפנה להר"ר יואל ברא"ש פייערווערקער הי"ו 347.243.1944</p>
<p>נתגב ע"י יידיש מוה"ר ר' פנחס חובין הי"ו לרגל השמחה השרויה במעונ כתולדת בני למול טוב</p>	<p>נתגב ע"י יידיש מוה"ר ר' שלמה האפפמאן הי"ו לרגל השמחה השרויה במעונ כתולדת בני התאומים למול טוב</p>	